

jim čudijo; ali to niso še — vsi. Treba pa znati po moji misli i druge pomene, da se razsodi do dobrega, kako je postalo ime „skutnik“.

Ne samo nekaterim Žumberčanom, nego i Bolgarom, (ki nosijo kakor Črnogorci i drugi Srbi dolge suknje, Bolgarke pa jako dolge suknje, moškim podobne, a brez rokavov) rabi beseda „skut“ za nemški „Rockfchofs“ (škríc¹); gl. Kyriak-Cank. 205.

To svedočijo tudi bolgarske narodne pesmi, s cirilico tiskane (Miladinov 24 pa 377):

„Da ni (nam) da'it ot srce čedo (déte),
Na skutam da turam [devam], tate da vikat'.

„Brala moma [deklina] zelenika
Vo dva skuta kata dena [vsaki dan].“

Tudi besedo „skutnik“ (množ. „skutnici“) imajo Bolgari, a ne za naš, nego za isti pomèn, kakor „skut“:

„Ta dojdó'a, Nešo, tvoji mili družki,
Te sobra'a²), dobro, sve do skutnici-te“.³)
(Milad. 379).

(Dalje prihodnjič.)

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

Ako kdo reče „hvala“, „zahvalujem“, Istran odgovori: Bogu hvala, ki je vredan i dostojan.

Bolna noga će postelju, a bolna ruku mir.

Nesložčina ubožčina, složčina s možčina.

Bič na kraju puca. (Zima je na koncu ostra.)

Kada se ovce počnu bubat i žene karat, je vreda (brzo) daž.

Ki se u petak rodi ili oboli, mu rado zvoni (umre).

Kada suncu sveti i daž hodi, se slepci (sleparji) ženu.

Na mladi petak se vlasi strižu.

Ni vsaki petak božić (ni vselej dobro).

Do tamo će mnogo daža u more past. (To nebode tako brzo).

Ki konvent (gospodar) mi kruha dá, valja, da ga služim.

Koliko mira, toliko pira (veselja).

Kada blago mine, pamet pride.

Z dolom zec: puna zdela mesa, z gorom zec: va uho me piši.

Z vanka je lastavic, a znutra pas razdiravac (hinbeni).

Vsaki svoju nevolju nevolji.

Kada se devojka ženi, se njoj perilo (perilnik) zible.

Istina je, peteh je zakukuriknul (kada se kaj poveda).

Ni mi koliko valja, nego koliko rabi (ako se mala stvar zgubi).

Redko lačan, gusto sit (bogat).

Redko sit, gusto lačan (ubog).

(Konec prihodnjič.)

¹) „Škre“ ali „škríc“ (2. skl. „škríca“) ni domačega korena, nego iz nemške besede „Schürze“ (Schurz). V Apencelu in drugod po Švajci pravijo res „Schoofs“ namesto „Schürze“. Tobler, Stalder; prim. tudi pri Diezu („etim. Wtb.“ 373) „scorciare.“ Pis.

²) t. j. sežgane deklice pepel. Pis.

³) Ta bolg. „skutnik“ (s polnoglasnim u = cir. y) naj se dobro loči od imena „skūtnik“, der Wirthschaftliche; Kyriak Cank. 205; kajti po Kyriak-Cankovi pisavi je ū = ѣ, tedaj „skūtnik“ = skttnik (sk'tnik) iz bolg. glag. (dovrš.) „skt'ta“ servare, aufbewahren iz strsl. skatati Mikl. 854, a ne iz stsl. „skutati“ (u = stsl. oy). Pis.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

(5. seja 29. aprila.) Najprej se je prošnja Pavlovške občine gledé plače župana izročila deželnemu odboru v rešitev; prošnja Cerkljiške občine, naj se pri c. kr. vladi dela na to, da bi se ta občina združila s sodnijskim in davkarskim okrajem Loškim, se je izročila peticijskemu odseku v pretres. Poslanec M. Kramarič je c. kr. vlado interpeliral: ali je ni volja skrbeti za to, da se našim občinam na meji Hrvaški vsi kordonski stroški zarad goveje kuge nemudoma povrnejo iz državne blagajnice in ali bode že enkrat konec te velike nadloge, da se odpravi kordon? Vladni načelnik vitez Widmann je na to odgovoril, da obravnava zarad kordonskih stroškov še ni končana, sicer pa vlada skrbno gleda, da se dotično breme občinam kar največ mogoče zljajša; kuge na Hrvaškem pa še ni konec. — Potem je izročil nov vladni načrt pogodbe med državo in med deželnim zastopom Kranjskim zarad uravnanja zemljiško-odveznih razmer. Ta predloga se je izročila finančnemu odseku. — Zdaj se je obravnavalo o proračunu gledišnega zaklada za leto 1876. Finančni odsek je predlagal, naj se dramatičnemu društvu za slovenske predstave, kakor dozda, dovoli 2400 gold. podpore, podvzetniku nemškega gledišča, ki je dobival dozda 13 lóž in 900 gold., naj se dodá še 300 gold. podpore.

Na to je dr. Zarnik predlagal, naj se navedenih 13 lóž za tiste večere, ko se predstavljajo slovenske igre, prepusti dramatičnemu društvu. Podvzetnik nemškega gledišča zavolj tega ne bo trpel nobene škode, vsaj so te lože pri slovenskih predstavah večidel prazne.

Dr. Bleiweis izreka, da ne bode glasoval za to, da bi se dosedanja podpora 900 gold. za nemško gledišče povikšala. On sicer nikakor ni nasprotnik nemškega gledišča; al enakopravnost in denarne razmere gledišnega zaklada branijo mu, povikšati podporo nemškemu gledišču. Kdaj neki — vpraša — je deželno naše gledišče postalo nemško? kako more kdo misliti, da ima slovenska Talija manj pravice do njega nego nemška? Enakopravnost zahteva, da se po tisti meri kakor za nemško skrbi tudi za slovensko gledišče. Slovensko gledišče dobiva 2400 gold., nemško pa 13 lóž in 900 gold.; če lože prav cenó cenimo po 150 do 180 gold. in se toraj tej vrednosti lož prišteje onih 900 gold., dobiva nemško gledišče še nad 3000 gold. podpore; po takem bi se podpora slovenskemu gledišču zboljšati morala vsaj za 600 gld. Govornik, razklada je zgodovino gledališčnih subvencij, pripoznava, da je nemško gledišče v zadregi; al zakaj pa težko shaja? — zato, ker je 54 lož v privatnih rokah; to je največa kalamiteta, ker od teh lóž podvzetnik razen uboge vstopnine nič nima; drug vzrok, da težko shaja, je pa ta, da ti posestniki privatnih lóž od leta do leta več zahtevajo od podvzetnika, zdaj hočejo celó velike opere in izvrstne pevce, al to stane veliko denarja. Dolžnost ložarjev v prvi vrsti je toraj zdatno podpirati nemško gledišče, ne pa z onimi 20—30 gold., ki jih dobivajo od Slovencev, katerim za slovenske igre lože v najem dajejo. Konečno dr. Bleiweis nasvetuje, naj se nemškemu gledišču le kakor dozda 900 gld. podpore nakloni, pa dostavi, da bode od tega nasveta odstopil, če se sprejme Zarnikov predlog in s tem njegovemu načelu enakopravnosti zadostuje. — Dr. Bleiweisov predlog so podpirali Pakiž, Kramarič in Zagorc. Dr. pl. Schrey in Deschmann sta spodbijala Bleiweisov in Zarnikov predlog. Potem ko je

Zato bi se dalo čedalje večemu pomanjkanju vode v okom priti, da bi ostre postave branile pokončevanje gozdov, — da bi se skrbelo za zarod gozdov, — da bi se lesa oropani hribje zopet zasejali z lesom, — jezera in bajerji ne devali na suho.

Al, žalibog! veliki del Evropejskih vlad ima danes na svoji zastavi zapisan „kulturkampf“, to je, „boj proti katoliški veri“, in v nemar pušča vse druge kulture. Kaj je komandantu Bismarku mar za to, če ves svet žeje pogine, da le papeža ne bo na svetu!

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

(Konec.)

Joh ti vuku po poruku, i kozi s tujima rozi (rogi); kući brez gospodara, i komunu (občini) brez poglavara.

Vse je vedro, kako čisto srebro, samo jedan oblačić kako klobučić, ma čo daž.

Ki nam da pira, Bog mu daj mira; ki nam dá kolačića, Bog mu daj otročiča (tako otroci upijejo za ženinom in nevesto na dan poroke).

Bog daj i k letu u zdravlju i veselju va većem obilenju (bogatstvu) va manjem pregrešenju (tako se sreča želi).

Postup je od zapada (oblaki), če dažiti.

Besede.

Samopah (jačmik) je neke vrste ječmen, ki se lahko paha.

Sklenac (skloniti), člen.

Poboljica, bolje si storiti.

Preletiti, leto preživeti.

Bergune, dolge blače.

Kinkati, po jedne nogi skakati.

Dvečiti, žvečiti.

Mlamočiti, po malo žvečiti, kakov stori oni, ki nima zob.

Mlaskati, žvečiti, na p., mati otročjo hrano premlaska, kadar otroka pita.

Otročja pesem.

(Otroku hodeč jedočemu.)

Mali jež,
Brez bregeš,
Kamo greš?
Pod goričicu.
Ča tu nosiš?
Skuticu.
S čim ju papaš?
S žličicu.
Je li dobra?
Ham, ham, ham!

Slovansko slovstvo.

* Knjižnica Gajeva se imenuje „ogled bibliografskih studij“, ki jo je nedavno v Zagrebu izdal Velimir Gaj na spomin svojemu za jugoslavensko slovstvo mnogozaslužnemu očetu dr. Ljudevitu Gaju z zanimivim dodatkom pod naslovom „smotra o otčinskoj knjižnici“.

Ova knjiga, obsegajoča 15½ pól, našteva vse knjige različnih znanosti in različnih jezikov, ki se nahajajo v

Gajevi knjižnici, katero je v zboru Hrvaškem landskem 50 najodličnejših narodnih zastopnikov priporočalo zboru, naj jo kupi in ohrani deželi, in sta jo dr. Šmodek, profesor in knjižničar na akademiji Zagrebški, in pa profesor V. Babukić cenila na 40.000 gold. — Tudi narodnim učenjakom Slovenskim priporočamo mi to knjigo, kajti v njej dobijo mnogo gradiva za študije svoje. Narroči se pri gosp. izdatelju v Zagrebu za 1 gold. 50 kr.

Odprto pismo

Njegovi ekscelenciji gospodu ministru pravosodja na Dunaji.

Vaša ekscelencija!

Telegrafsko vodstvo v Insbruku je vsled ovadbe izvedelo, da se jaz pečam s slovensko literaturo, in da tudi sèm ter tje v slovenske časnike pišem. Zavoljo tega in nekaterih drugih zločinov me je 7. in 8 t. m. telegrafski sekretar g. Kutin iz Insbruka protokolarčno zaslišal.

Jemljem si čast, Vašo ekscelencijo opozoriti na državne osnovne postave, katere jasno pravijo, da ima vsak državlján pravico, svojo mnenje ustmeno ali pismeno izraževati. Po tej postavi ni bilo dozda nobenega pristavka, vsled katerega bi ta postava za cesarske uradnike ne imela veljave.

Prepričan sem, da je Vaša ekscelencija z mano enega mnenja o tem, da se morajo postave, dokler obstojijo, izpolnovati in spoštovati, zlasti od strani cesarskih uradov, kateri bi imeli postavnost tako rekoč reprezentovati.

Zato ne dvomim, da bo vaša ekscelencija telegrafsko vodstvo v Insbruku na nepostavnost njegovega ravnanja opozoriti in s tem mene vprihodnje enakih nepostavnih zaslišavanj oprostiti blagovolila.

S tem se pišem z odličnim spoštovanjem Vaše ekscelencije

najudanejši sluga
Lipe Haderlap l. r.,
telegrafski uradnik.

V Landeck-u v Tirolih 9. vél. travna 1875.

Zabavno berilo.

Turjaški Hervard.

Balada

po Valvazorji, knjiga XV. str. 488. Spisal Peter Hicinger.

(Konec.)

Ko pride že prot večeru,
V Hrovaškem k plemenitemu;
Tù da počiti vsakemu.

Gre sam v tiho kamrico,
Si sleče tu železno vso
Obleko, leže v postljico.

Ko drugo vse že mirno spi,
In straža sama le preži,
On ne zatisne še oči.

Ga strašne misli ne pusté
V miru, vedno le budé;
Po čelu srage mu stojé.

Pa od trpljenja tol'kega
Vendar že davno trudnega
Se noč enkrat usmilila.